

www.asz.cz

DOBROVOLNÁ STAVOVSKÁ A PROFESNÍ ORGANIZACE
SOUKROMÝCH ZEMĚDĚLCŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ASOCIACE SOUKROMÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR

- * stavíme na rodinném hospodaření
- * vycházíme ze selských tradic a z odpovědného přístupu k půdě
- * prosazujeme svobodné podnikání
- * bojujeme proti zbytečné byrokracii
- * podporujeme multifunkční zemědělství
- * podílíme se na lokálnímu prodeji produkce z farem
- * pomáháme vytvořit živý a ekonomicky nezávislý venkov

PROGRAM PESTRÁ KRAJINA 2018 1. ROČNÍK

WWW.ASZ.CZ

Asociace
soukromého
zemědělství ČR

OBSAH

ÚVOD	4 – 5
PRAVIDLA PROGRAMU	6 – 7
HODNOTITELSKÁ KOMISE	8 – 9
KUNCLŮV MLÝN	10 – 13
HABÁNSKÝ DVŮR	14 – 17
STATEK VODŇANSKÝ	18 – 21
EKOFARMA PETRA MARADY	22 – 25
FARMA RODINY KUNCOVY	26 – 29
FARMA RODINY SOTONOVÝCH	30 – 33
FARMA U LESA	34 – 37
FARMA JIŘÍHO MIŠÁKA	38 – 41
ZÁVĚREČNÉ SLOVO PŘEDSEDY KOMISE	42

Asociace
soukromého
zemědělství ČR

Publikace k 1. ročníku programu Asociace soukromého zemědělství ČR

PESTRÁ KRAJINA

Vydala: Asociace soukromého zemědělství ČR, Samcova 1, Praha 1,
www.asz.cz, prosinec 2018

Texty: Ing. Stanislav Rampas

Foto: Ing. Veronika Jenikovská, Ing. Stanislav Rampas,
Zdeněk Gorgoň, Lubomír Stibůrek a archiv ASZ ČR

DTP: Ing. Aneta Matoušková

Tisk: Triangl, a.s.

PROČ VŮBEC „PESTRÁ KRAJINA“?

Letos na jaře Asociace soukromého zemědělství ČR otevřela nový program pro své členy, který v budoucnu může svou cestou a svým podílem pomoci udělat něco se stavem české krajiny, která je od dob komunismu až prakticky dosud namnoze zkoušená technokratickým přístupem, jenž se navíc v obecném povědomí stále bere za ten správný model „moderního“ zemědělství.

Naštěstí si toto určitá část lidí úplně nemyslí. Patří mezi ně právě sedláci i další v nejrůznějších oblastech ekonomicky činní obyvatelé venkova, kteří jsou sdružení v ASZ ČR. Ti naopak vycházejí z toho, že voda, půda a krajina nejsou nějaké materiální složky podřízené k primárnímu zisku těch, kteří se na ní v daném okamžiku, za často jen na základě nájemních vztahů pohybují. Naopak je jejich úkolem udržovat své prostředí pestré a tím pádem stabilní do budoucna, aby v ní po přirozeném právu zůstal prostor pro všechny možné alternativy života, aby se v úctě respektovaly přírodní zákonitosti, aby to zkrátka byla krajina tak pestrá, jak je pestrý život sám.

Ukázky dlouholetých a promyšlených funkčních řešení v krajině, které jsou samou podstatou tohoto programu, nejlépe dokazují, že velmi záleží, jakým způsobem se podnikání v zemědělství provádí. Že rozhodně neplatí klišé, které velmi ráda používá část zástupců zemědělské veřejnosti o tom, že nezáleží, jakou formou se dnes zemědělství dělá. Jen se tak zakrývá podstata problémů bohužel stále ještě převažujícího dnešního průmyslově provozovaného zemědělství a přetrvávajících důsledků v 50. letech vykořeněného selského stavu a prakticky celého venkova. V důsledku toho je pak ještě dnes tak snadno tolerován mizivý vztah k negativním důsledkům takového zemědělství, nezáměr o širší okolí, neúcta k hodnotám či osvědčeným postupům, nerespektování přírodních zásad, to vše zakryté balastem enormní státní byrokracie, která má zřejmě ospravedlnit taková chování.

Tento program je tedy koncipován jako další střípek do promyšlené mozaiky ASZ ČR v propagaci novodobého selského

stavu a zastupování jeho legitimních potřeb. Úspěšné farmy v programu s přesahem k veřejnému zájmu, jakým zdravá a pestrá krajina je, budou dobrými ukázkami k prosazování oprávněných nároků sedláků v nejširší možné podobě a na všech úrovních.

Jeho prostřednictvím totiž, doufejme, snáze přesvědčíme, že skutečný sedlák nejedná jen o svém okamžitém prospěchu, ale o věcech uvažuje v přirozeném kontextu generačního předávání výsledků své práce a zkušeností s daným prostředím, ve kterém se svou rodinou žije. Že sedláci v ASZ jsou zvyklí při svém podnikatelském rozhodování volit koncepční kroky, do kterých právě dokáží zahrnout potenciál místa, v němž hospodaří s respektem k jeho citlivým složkám.

A že je potřeba každé takové odpovědné skupině lidí, která se živí těmito obecně prospěšnými výsledky své práce, adekvátně pomoci. Ideálně však do budoucna nikoli nějakou pokřivující dotační almužnou, ale odpovídající odměnou za jeho službu ve prospěch společnosti a zejména stabilním a zvládnutelným rozsahem právního prostředí.

Program Pestrá krajina tedy vyrostl z potřeby poukázat na tyto velmi podstatné věci kolem nás a vznikl bez nějakého grantu. Žádný program však není všespásný nebo nemůže působit pozitivně jen samostatně, a velmi také záleží, jak se s ním identifikují další kolegové sedláci.

Podle následujících příběhů, které vám v této publikaci nyní nabízíme k seznámení, se ale zatím zdá, že první ročník zafungoval a oslovil i odbornou veřejnost. Nyní uděláme vše pro to, aby si jej všimla i širší společnost. A to koneckonců bude jeho nejdůležitějším cílem.

*Jaroslav Šebek, tajemník ASZ ČR
prosinec 2018*

ÚVODNÍ SLOVO

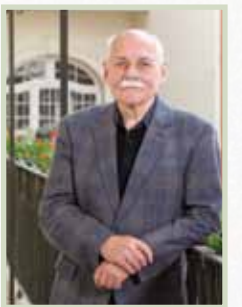
S velkým zájmem jsem sledoval aktivity Asociace soukromého zemědělství ČR při přípravě programu Pestrá krajina a s potěšením následně přijal pozvání k osobní účasti na jeho realizaci. Jedná se o počín, který je pro naši krajinu nanejvýš potřebný a propagace správného konání sedláků v krajině určitě rozmnoží následovníky.

Pestrá krajina. Stačí, abychom tohle vyslovili, a v představách vidíme líbeznou krajinou plnou lesíků, rybníčků, krásné zeleně a samozřejmě zemědělských polí. Bohužel většina současných lánů má zcela jinou podobu a po zorání spíše připomínají poušť. Nežije tam nic, kromě toho, že tam občas přijede obrovský stroj a celé pole uvláčí, zorá, postříká nebo naopak sklídí úrodu.

Program Asociace soukromého zemědělství ČR má úplně jiný cíl a již podle názvu chce vrátit krajinu do podoby před vznikem celin, do podoby krajiny přívětivé pro živočichy i rostliny, člověka nevyjímaje. Řekneme-li česká krajina, chceme mít představu o kulturní pestré krajině zcela naplněnou. Chceme, aby se

v krajině držela voda, aby v ní prospívala fauna a flora v celé své rozmanitosti a také abychom se tam mohli procházet my a mít radost z toho, že jsme obklopeni krásnou přírodou a vnímat náš malý podíl na takovém zázraku. Přejme si, aby program ASZ ČR takové zážitky při procházení kulturní zemědělskou krajinou umožnil a naplnil přání tvůrců.

Prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc., dr.h.c.

Vážení čtenáři, jistě se mezi vámi najde mnoho dalších, kteří na své farmě udržujete a zakládáte krajinné prvky či vodní plochy, vyséváte biopásy, staráte se o sakrální památky nebo jinak pečujete o krajinu ve svém okolí. Budeme rádi, pokud se přihlásíte do dalšího ročníku programu Pestrá krajina.

Kontakty pro přihlášení:
Asociace soukromého zemědělství ČR,
Samcova 1, 110 00 Praha 1
tel. č.: +420 266 710 413
e-mail: kancelar@asz.cz
www.asz.cz/program-pestra-krajina

PRAVIDLA PROGRAMU PESTRÁ KRAJINA

CÍL PROGRAMU

Cílem programu je zejména:

- zvýšení kreditu sedláků, rodinných farem směrem k stávajícím či potenciálním propachtovatelům pozemků, sousedům, spotřebitelům, celkově před veřejností;
- ověření dlouhodobé argumentace ASZ ČR a potvrzení správnosti jejích teoretických principů;
- „marketingový“ přínos pro ASZ ČR a její členy – zveřejnění konkrétních příkladů realizace prospěšných opatření v krajině – kontinuální propagace na různých úrovních;
- v budoucnu případně snaha o prosazení možnosti plnit prostřednictvím zapojení do programu podmínky agroenvi či greeningu;
- prezentace v místě prostřednictvím informační tabule, že je úspěšně vyhodnocený sedlák realizátorem „Pestré krajiny“ ve svém okolí;
- poukázání na nepromyšlenost některých dotačních opatření, na které často zemědělec nedosáhne, ačkoliv se ochraně zdrojů a krajině skutečně ve svém okolí intenzívně věnuje;
- identifikace překážek, které brání nebo omezují realizaci či nějak poškozuji zakladatele konkrétního opatření;
- podpora členům v realizaci opatření v krajině formou praktických informací a poradenství.

ORGANIZÁTOR A PARTNEŘI PROGRAMU

- Organizátorem programu je Asociace soukromého zemědělství ČR (ASZ ČR).
- Na programu se podílejí zástupci České zemědělské univerzity v Praze (ČZU), Agentury ochrany krajiny a přírody (AOPK), Českého spolku pro agrolesnictví (ČSAL), Ústavu výzkumu globální změny Akademie věd ČR (AV ČR), Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy (UK), Beleco, z. s.

ÚČASTNÍCI PROGRAMU A PŘIHLÁŠKY DO PROGRAMU

- Program je určen zemědělcům, kteří dobrovolně realizují postupy šetrné vůči životnímu prostředí a s pozitivním dopadem na krajinu.
- Do programu se mohou přihlásit všichni členové všech spolků v rámci ASZ ČR, a to prostřednictvím regionální ASZ nebo členského spolku ASZ ČR.
- Každá členská organizace může v jednom ročníku přihlásit maximálně jednu členskou farmu.

- Do programu je možné jednu farmu přihlásit opakovaně.
- Do programu se nesmí přihlásit člen ASZ ČR, který je v daném roce členem hodnotitelské komise.
- V případě potřeby budou pro další ročník formou změny těchto pravidel zavedena vylučující kritéria, které stanoví hodnotitelská komise na základě zkušeností s programem.
- Přihlášku do programu je nutno zaslat v termínu do 15. června aktuálního kalendářního roku, a to v listinné podobě na adresu ASZ ČR, Samcova 1, 110 00 Praha 1.
- Formulář přihlášky do programu je k dispozici na webových stránkách www.asz.cz/cs/program-pestra-krajina/
- Povinnými přílohami přihlášky jsou (mohou být zaslány v listinné podobě společně s přihláškou nebo elektronicky na e-mail kancelar@asz.cz):
 - stručná charakteristika farmy a její činnosti,
 - vlastní popis provedených opatření v krajině včetně důvodů realizace a včetně popisu předchozího stavu s přihlédnutím k hodnotícím kritériím,
 - cca 5 fotografií farmy a opatření realizovaných v krajině (nepovinné).
- Přihlášením se do programu souhlasí účastník s návštěvou hodnotitelské komise a v případě zařazení do programu s následnou medializací podle článku 7 těchto pravidel.

ORGANIZACE PROGRAMU

- Program řídí tajemník ASZ ČR.
- Technicky a organizačně program zajišťuje hlavní kancelář ASZ ČR.
- Všichni přihlášení zájemci o zařazení do programu jsou navštíveni hodnotitelskou komisí, která provede hodnocení podle článku 6 těchto pravidel.
- V případě, že komise rozhodne o zařazení do programu, je s účastníkem dojednána forma prezentace a je pozván na vyhlášení.

HODNOTITELSKÁ KOMISE PROGRAMU

- Hodnotitelská komise programu je složená z členů ASZ ČR a zástupců nominovaných partnery programu. Členy komise jmenuje Předsednictvo ASZ ČR.
- Hodnocení na místě provádí vždy minimálně pět členů komise, z toho tři členové ASZ ČR a dva externí odborníci.
- Předsedu hodnotitelské komise volí členové komise ze svých řad na

- prvním společném zasedání komise, které se koná každoročně po uzávěrce přihlášek a zároveň před prvním hodnocením.
- Předsedou komise je člen ASZ ČR.
- Hodnocení se nesmí účastnit člen komise, který je vůči hodnocenému členu ve střetu zájmů.

HODNOCENÍ

- Každý člen přihlášený do programu bude v období červenec – srpen daného kalendářního roku navštíven hodnotitelskou komisí. Termín této návštěvy bude dojednán předem.
- Hodnotí se farma jako celek.
- Hodnocení probíhá na základě materiálů zaslaných společně s přihláškou a prezentace realizovaných opatření během návštěvy hodnotitelské komise.
- Hodnocení probíhá za realizace a opatření od roku 1989. Pokud se účastník hlásí opakovaně, hodnotí se zejména realizace vzniklé v období od posledního zařazení do programu.
- Hodnocení probíhá v těchto kritériích:

Produkční kritéria:

- velikost půdních bloků,
- pestrost pěstovaných plodin a meziplodin a chovaných hospodářských zvířat,
- míra výskytu eroze,
- sladění produkce s přínosy pro krajinu (zachování mimoprodukčních ploch a přírodních biotopů),
- uplatnění agroenvironmentálních principů hospodaření.

Realizovaná mimoprodukční opatření:

- uplatnění krajinnotvorných principů,
- realizace, údržba a udržitelnost krajinných prvků,
- množství, pestrost a rozsah realizovaných krajinných prvků,
- funkční hledisko krajinných prvků,
- zapojení do vzdělávacích a společenských aktivit týkajících se zemědělství a krajiny.

Krajinný ráz a estetické hledisko:

- zachování či snaha o obnovu původní vesnické architektury,
- celkový vliv farmy na krajinný ráz,
- způsob umístění krajinných prvků z pohledu krajinného rázu,
- vzhled a způsob umístění technických zařízení a staveb,
- znalost a respekt k historickým souvislostem.

- V každém kritériu uděluje každý člen komise od 1 od 5 bodů. Výslednou známkou za každé jednotlivé kritérium je vždy průměr bodů od všech členů komise.

- Výslednou známkou je součet průměrných známek za jednotlivá kritéria.
- Na základě celkové známky komise rozhodne o zařazení či nezařazení žadatele do programu.
- Hodnotitelská komise s administrativní podporou z hlavní kanceláře ASZ ČR vypracuje z každého hodnocení zprávu, která obsahuje průměrné známky za jednotlivá kritéria, celkovou výslednou známkou, slovní hodnocení/zdůvodnění a informaci o zařazení či nezařazení do programu. Zpráva bude předána zástupci hodnocené farmy po vyhlášení výsledků.

VYHLÁŠENÍ A MEDIALIZACE

- Vyhlášení zařazených členů do programu včetně nejlepších realizovaných opatření proběhne v rámci vyhlášení výsledků soutěže Farma roku v prosinci daného roku.
- O jednotlivých farmách zařazených o programu bude zpracován článek, který bude uveřejněn v tiskovinách a na internetových stránkách organizátora a partnerů programu a případně v dalších odborných periodikách či na internetových stránkách.
- O vybraných realizovaných opatřeních bude zpracována videoreportáž s odbornými komentáři členů komise, která bude promítnuta během vyhlášení a následně umístěna na internetu.
- Žadatelé zařazení do programu obdrží certifikát o zařazení a kovovou plaketu.

HARMONOGRAM PROGRAMU

- **Do 15. června** – uzávěrka přihlášek;
- **Do 30. června** – první zasedání komise, stanovení harmonogramu návštěv;
- **Do 31. srpna** – hodnocení přihlášených projektů;
- **září - říjen** – zpracování textů o opatřeních zařazených do programu, zpracování videa o nejlepším projektu;
- **prosinec** – vyhlášení a prezentace zařazených projektů v rámci vyhlášení Farmy roku, ocenění nejlepší farmy zařazené v daném roce;
- **prosinec – únor následujícího roku** – prezentace zařazených projektů v tiskovinách a na internetu.

KONTAKTY A INFORMACE

Asociace soukromého zemědělství ČR

Samcova 1, 110 00 Praha 1

tel.: 266 710 413

e-mail: kancelar@asz.cz

www.asz.cz/cs/program-pestra-krajina/

KOMISE PROGRAMU

DANIEL PITEK,
PŘEDSEDA KOMISE

Narodil se v roce 1966. Soukromý zemědělec a lesník, člen ASZ Litoměřice a předseda Mílešovského spolku přátel přírody. Věnuje se především sadařství, chovu jelenů, ovcí a koní. Dlouhodobě usiluje o navrácení krajiny jejího původního rázu. Angažuje se v České společnosti ornitologické a v PRO-BIO svazu. Držitel ceny Josefa Vavrouška za výjimečný počin ve prospěch udržitelného způsobu života a životního prostředí. Věnuje se také problematice hospodaření s vodou v krajině.

PROF. RNDR. JAKUB HRUŠKA, CSC.

Profesor Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy a ekolog. Pracuje v České geologické službě a v Ústavu AV ČR vede tým zabývající se výzkumem globálních změn. Zabývá se acidifikací a nutriční degradací lesních a vodních ekosystémů, klimatickými změnami a environmentálním modelováním.

Účastnil se tvorby Národního lesnického programu II. Podílel se rovněž na vypracování několika zákonů, týkajících se životního prostředí. Je členem grémia ministra životního prostředí pro národní parky, rady Krkonošského národního parku a v letech 2006 až 2011 byl předsedou vědecké sekce rady Národního parku Šumava.

DOC. ING. BOHDAN LOJKA, PH.D.

Narodil se v roce 1974. Předseda Českého spolku pro agrolesnictví (ČSAL). Pedagog na ČZU a vedoucí katedry tropických plodin a agrolesnictví. Vedoucí dvou rozvojových projektů v peruánské Amazonii, spoluřešitel rozvojových projektů ve Vietnamu, Kyrgyzstánu a Kambodži. Zaměřuje se zejména na agrolesnictví, biodiverzitu, domestikaci a populační genetiku tropických dřevin.

agrolesnictví, biodiverzitu, domestikaci a populační genetiku tropických dřevin.

ING. KLÁRA ČÁMSKÁ, PH.D.

Vystudovala ČZU, titul Ph.D. získala v oboru speciální produkce rostlinná. Pracuje v Agentuře ochrany přírody a krajiny jako krajinný ekolog a specialista – zemědělec. Zabývá se zemědělským poradenstvím. Má zkušenosti s výzkumně agroenvironmentální politikou, které se věnovala v Ústavu zemědělské ekonomiky a informací. Pracovala v Botanickém ústavu Akademie věd ČR.

zemědělské ekonomiky a informací. Pracovala v Botanickém ústavu Akademie věd ČR.

ING. RADIM KOTRBA, PH.D.

Narozen v roce 1974. Pedagog na Katedře chovu zvířat a potravinářství FTZ ČZU, výzkumný pracovník ve Výzkumném ústavu živočišné výroby a praktikující agrolesník. Působí v Asociaci farmových chovů jelenovitých ČR, je zakládajícím členem Českého spolku pro agrolesnictví, Topolářské komise České republiky, Derbianus Conservarion a Wildlife Ranching Alliance, které se zabývají udržitelným managementem produkční krajiny a ochranou přírody. Zároveň je členem předsednictva ASZ ČR. Na 2,5 ha realizuje ve volném čase několik agrolesnických systémů, propojujících chov zvířat, rostlin a produkčních i krajinotvorných dřevin.

komise České republiky, Derbianus Conservarion a Wildlife Ranching Alliance, které se zabývají udržitelným managementem produkční krajiny a ochranou přírody. Zároveň je členem předsednictva ASZ ČR. Na 2,5 ha realizuje ve volném čase několik agrolesnických systémů, propojujících chov zvířat, rostlin a produkčních i krajinotvorných dřevin.

PROF. RNDR. BEDŘICH MOLDAN, CSC.

Narozen v roce 1935. Český geochemik, ekolog, publicista a politik. Předseda Čestné rady Českého svazu ochránců přírody. Zástupce ředitele v Centru pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy. Předseda Vědecké rady MŽP. Člen České komise UNESCO. Bývalý ministr životního prostředí České republiky.

Dlouhodobě se zabývá tématem udržitelného rozvoje. Autor, spoluautor, editor a překladatel několika set vědeckých článků, vědecko-populárních publikací a článků v odborném i denním tisku z oboru analytické chemie, biogeochemie, životního prostředí, ekonomie a vzdělávání.

PESTRÁ KRAJINA

ING. JANA MORAVCOVÁ

Ředitelka odborné organizace Beleco, z.s. působící v oblasti ochrany přírody. Absolventka ČZU lesnické fakulty oboru krajinné inženýrství - aplikovaná ekologie a bývalá inspektorka oddělení ochrany přírody České inspekce životního prostředí a ředitelka OI ČIŽP v Ústí nad Labem.

ING. KATEŘINA ČERNÝ PIXOVÁ, PH.D.

Narozena v roce 1977. Proděkanka pro rozvoj v rámci Fakulty životního prostředí na ČZU. Pedagog na ČZU. Účastnice v projektech (NAZV, TAČR, GAČR) zabývající se zejména problematikou mimo-produkčních funkcí krajiny, uplatnění přírodě blízkých opatření v zemědělské krajině a uspořádání vlastnických vztahů k půdě. Dlouhodobě se zabývá především tématem krajinné ekologie, na což zaměřuje i svou publikační činnost. Koordinuje vzdělávací programy pro střední školy v oblasti ochrany přírody a krajiny.

hů k půdě. Dlouhodobě se zabývá především tématem krajinné ekologie, na což zaměřuje i svou publikační činnost. Koordinuje vzdělávací programy pro střední školy v oblasti ochrany přírody a krajiny.

PROF. ING. PETR SKLENIČKA, CSC.

Narodil se v roce 1964. Pedagog, vyučuje na ČZU a ČVUT předměty zabývající se ochranou krajiny. Specializuje se na ochranu krajiny a půdy. Celkem napsal přes 200 odborných článků. Od února 2018 rektor České zemědělské univerzity v Praze. Předseda vědecké rady ČZU, předseda rady AOPK.

ING. MARTIN NOVÁK

Soukromý zemědělec, předseda ASZ Tábor a člen Předsednictva ASZ ČR. Vítěz soutěže „Farma roku 2008“. Specializuje se zejména na výrobu mléka, rostlinnou produkci a obnovitelné zdroje. Provozuje zemědělské muzeum a pivovar.

ING. STANISLAV RAMPAS

Předseda Spolku pro obnovu venkova Plzeňského kraje a člen ASZ Plzeňsko, člen výboru Rady vlády pro udržitelný rozvoj a dlouhodobý propagátor venkova a trvale udržitelného rozvoje. Je členem Čestné rady Českého svazu ochránců přírody a krajské komise pro venkov. V minulosti byl starostou obce, náměstkem hejtmana Plzeňského kraje pro regionální rozvoj a zemědělství a místopředsedou Svazu měst a obcí ČR. Je i organizátorem řady vzdělávacích seminářů, např. Stromy v krajině, Voda v krajině atp.

kem hejtmana Plzeňského kraje pro regionální rozvoj a zemědělství a místopředsedou Svazu měst a obcí ČR. Je i organizátorem řady vzdělávacích seminářů, např. Stromy v krajině, Voda v krajině atp.

MGR. ING. JAROSLAV ŠEBEK

Soukromý zemědělec, předseda ASZ Litoměřice, tajemník ASZ ČR a autor myšlenky programu Pestrá krajina. Na své farmě se specializuje na produkci ovoce, agroturistiku a zpracování produkce. Dlouholetý propagátor rodinné formy hospodaření s důrazem na péči o krajinu.

PESTRÁ KRAJINA

KUNCLŮV MLÝN

BRZINA
ASZ PŘÍBRAM

S příznačným citem opravené historické objekty a nádvoří mlýna krásně zapadají do prostředí údolí potoka Brziny.

Dvě generace hospodářů na Kunclově mlýně – otec Vladimír a syn Petr.

Nově postavená a architektonicky velmi zajímavá kaple, jejímž autorem je architekt David Vávra, dokonale ladí s okolní přírodou.

Samota na Sedlčansku obklopená lesy a loukami v údolí potoka Brziny zcela naplňuje záměr projektu Pestrá krajina, a to ve všech hodnocených kritériích. Na hospodářství Kunclův mlýn pracuje celá rodina, která velmi citlivě pečuje o obhospodařovanou krajinu, kde ponechává a vyzdravuje původní dřeviny kolem vodotečí, rybníků a cest včetně solitér v zemědělských plochách. Předky vysazené vysokokmenné jabloně na lukách v okolí mlýna průběžně doplňují opět původními, vysokokmennými druhy.

V ekologickém režimu farma obhospodařuje 127 hektarů pozemků, zejména trvalých travních porostů a pastvin, pro chov masného skotu a koní. Pouze menší část pozemků je orána a slouží k produkci píce a jadrných krmiv. Ze dvora prodávají Kunclovi vlastní produkt – vyzrálé bio hovězí maso ze skotu plemene Aberdeen Angus a také med od osmnácti vlastních včelstev. Koně slouží především pro potřeby agroturistiky, ubytované hosty a pro pořádání letních dětských táborů. Kromě toho můžete ve mlýně narazit také na ovce, králíky, slepice a další zvířata, která zde jsou mimo jiné také pro potěšení malých hostů.

Kunclovi s citem pro historické stavby obnovili objekt mlýna a související hospodářské budovy včetně rybníků a vlastního náhonu s mlýnským kolem. Vodní energie je využívána pro pohon turbíny k výrobě elektřiny a mlýnského kola, které pohání pilu k příležitostnému pořezu vlastního dřeva. Do krajiny byla rodinou nedaleko statku mimořádně vhodně umístěna nová moderní kaple, kde se v rámci hojných akcí pro veřejnost konají ekumenická setkání. Na lavičkách rozmístěných v okolí kaple je možné posedět a obdivovat okolní krajinu. Rovněž stavba nového dřevěného, šindelem zastřešeného mostku přes potok Brzinu, který protéká celým areálem, je vkusně zakomponována do okolní krajiny.

Na Kunclově mlýně se pravidelně pořádají také oblíbené jezdecké letní tábory se zaměřením na posilování vztahu dětí k přírodě. Způsob vedení rodinného statku s velkým citem pro okolní krajinu ukazuje ostatním cestu k její vědomé obnově. Rodinná pohoda a halas dětí z tábora organizovaného Kunclovými zpříjemnil komisi pobyt i samotné hodnocení. Kunclův mlýn si určitě zaslouží zařazení do programu Pestrá krajina s oceněním zlatou medailí.

S náhonem a rybníky si Kunclovi opravdu pohráli, vše je udržováno s jakousi samozřejmostí a mlýnský kámen na tomto místě není kýč.

Funkční mlýnské kolo dodnes pohání domácí pilu k příležitostnému pořezu vlastního dřeva.

Okolí náhonu mlýna je opravdu pestré a vzorně udržované.

Dřevěný krytý most přes potok Brzinu je rovněž novodobým dílem rodiny Kunclů, které do krajiny nerušivě zapadá.

Na lavičkách v malebném okolí kaple si může poutník odpočnout a v klidu vnímat úžasnou okolní krajinu.

Také o napájecí rybníky je dobře postaráno, s řádnou údržbou břehových porostů a s přirozenou obnovou původními dřevinami.

Jednou ze součástí pestré škály činností Kunclových jsou i dětské tábory a pobyty s jezdeckou školou a hippoterapií.

Chov masného skotu se letos také potýká se suchem a sluncem vypálenými pastvinami. Množství remízků snižuje žár a skot využívá jejich blahodárny stín.

Volně pasoucí se stáda koní na pastvinách kolem potoka dokreslují poklidnou atmosféru zdejšího prostředí.

HABÁNSKÝ DVŮR

VACENOVICE

ASZ HODONÍN

Stromy vysázené Blahuškovými jsou odkazem budoucím generacím a v suchem sužované krajině budou přinášet stín a vláhu.

Miroslav Blahušek dokázal vytvořit nádherný ostrůvek Pestré krajiny i na rovinatém Hodonínsku.

Stádo ovcí masného plemene merino-landschaf rádo využívá stínu stromů podél ohrazení.

Habánský dvůr najdete v srdci bzenecké Dúbravy v malebné oblasti Slovácka na katastru obce Vacenovice, v části Růdník při soutoku Růdnického a Ratíškovického potoka. V celistvém hospodářství Habánský dvůr se snoubí historický odkaz s vnímáním specifických přírodních podmínek, cítem pro estetiku i uvědoměním si, že hospodaření v krajině nese dlouhodobou zodpovědnost k budoucím generacím. Manželé Blahuškovi, majitelé Habánského dvora, hospodaří na 35 hektarech půdy – z toho je 25 hektarů luk, osm hektarů orné půdy a dva hektary mokřadu. Trvalé travní porosty jsou využívány k produkci sena i pro pastvu ovcí nížinného plemene Merinolandschaf.

Nejlepší půdy s hlubokou vrstvou ornice využívá rodina k pěstování jahod a zeleniny - zejména okurek a dalších teplo milných druhů. Celé hospodářství je v režimu ekologického zemědělství. Lokalita Růdník je velmi suchou, větrnou erozí ohroženou krajinou obklopenou doubravami, kam rodina Blahuškových vrátila přirozený ráz krajiny obnovou polních cest s alejemi a mezí s doprovodnou výsadbou původních lo-

kálních starých ovocných odrůd a lesních dřevin včetně umístění soliterních stromů.

Území Růdník je mimo jiné součástí ptačí oblasti Bzenecká Dúbrava pro kterou je obnova krajiny důležitým a záslužným počinem. Zatrávnění 25 ha s doplňkem nelesní zeleně, pastevní chov ovcí, založení sedmihektarového meruňkového sadu bylo logickým vyústěním zaměření hospodářství, ke kterému se Blahuškovi vrátili před 20 lety. Od roku 2012 se rodina věnuje mapování a záchraně starých odrůd ovocných stromů z obce i širší oblasti Slovácka.

Nejenom hospodaření, ale i aktivity spojené s lidovými tradicemi, obnova sakrálních staveb v krajině, výsadby původních dřevin, včetně oskeruši a vyváženost a udržitelnost celkového přístupu ke krajině s plány na obnovu rybníka, vedla hodnotící komisi k nejvyššímu ocenění v programu Pestrá krajina. Věříme, že Blahuškovi budou inspirovat k návratu hospodaření v krajině s respektem k životu i přírodě další farmáře.

Turisté, kteří přes osadu Růdník procházejí či projíždějí na kolech, mohou využít posezení ve volně přístupné společenské zahradě Blahuškových.

Opravená boží muka jsou také oblíbeným místem odpočinku pro kolemjdoucí, kteří rádi využijí stínu mladých stromů.

Mladé ovocné stromy již dávají plody k potěše nejen hospodáře, ale i turistů a návštěvníků společenských akcí.

Zahrada pro společenská setkávání i její okolí jsou utvářeny z místních přírodních materiálů přírodě blízkým způsobem, včetně zakomponování historického mezníku.

Nově vysazený soliterní strom bude orientačním bodem, poskytne domov pro množství živočichů a stín jeho koruny vybídne k posezení v trávě.

Ovce jsou v prostředí vytvářeném hospodářství evidentně spokojené a prosperují.

Nová alej naznačující cestu bude pro suchou louku požehnáním.

Kompozice dřevěné stavby, kde se často konají například folklórní akce, působí v prostoru zcela přirozeně a mladé okolní stromy již počínají vyplňovat volná místa.

STATEK VODŇANSKÝ

BLÍŽEVEDLY
ASZ LITOMĚŘICE

Před několika lety proběhla výměna generací, hospodaření převzal od Miroslava Vodňanského staršího vnuk Erich.

Krajinu v okolí Blíževedel rodina Vodňanských doplňuje biopásy, které do okolí přirozeně zapadají.

Druhově bohaté pastviny zabezpečují zdravou výživu pro stohlavé stádo skotu plemene limousine.

Bývalá středověká tvrz pánů z Ronova, dnes Statek Vodňanský, leží v malebném údolí Litického potoka mezi vrchem Ronov a skalními útvary Bročky ve Stranném u Blíževedel na Českolipsku. Rodinný statek má za sebou bohatou a také velmi pohnutou historii spjatou s dějinnými mezníky naší země, zejména ve dvacátém století. Po dědovi převzal nedávno vedení statku vnuk, vystudovaný právník a ekonom, který se rozhodl pokračovat v rodinné tradici.

Obhospodařované plochy činí 557 hektarů, z toho je 332 hektarů orné půdy, 213 hektarů trvalých travních porostů, devět hektarů chmele a tři hektary remízky vedených jako mimoprodukční plochy. Dále patří ke statku vodní plochy, mokřady, neevidované remízky a lesní porosty. V pestré škále pěstovaných plodin jsou na orné půdě zastoupeny základní obiloviny, řepka, hrách, bob, bílkovinné směsi a na devíti hektarech se nacházejí nektarodárné biopásy. Jako meziplodina je seta svazanka a pohanka. Travní porosty jsou částečně obhospodařovány v rámci agroenvi opatření jako druhově bohaté pastviny se zařazením do titulu ochrana modrásky. Živočišnou výrobu zde zastupuje stádo 100 kusů masného skotu plemene limousine, koně a drobná hospodářská zvířata.

Rodina Vodňanských hospodaří v krajině velmi vyváženým způsobem, a to jak z pohledu zemědělského ve smyslu propojení rostlinné a živočišné výroby, tak hlavně z pohledu péče o krajinu. V neposlední řadě se tento přístup odráží také v postupné citlivé rekonstrukci památkově chráněné původní zemědělské usedlosti. Hospodaření na Statku Vodňanský plně odpovídá principům Pestré krajiny. V území nejsou velké půdní bloky – v průměru se jedná o bloky o výměře 15 hektarů, v krajině jsou udržované původní remízky a zakládány nové se zajímavou přírodě blízkou strukturou, je pečováno o solitérní dřeviny včetně výsadby nových původních druhů. Součástí krajinné struktury jsou i vodní prvky včetně mokřadů. Způsob hospodaření je přizpůsobován potřebám krajiny se záměrem zvyšování ekologické stability a biodiverzity.

Vysoká pestrost pěstovaných plodin a meziplodin, postupné sečení luk, uvědomělý způsob hnojení včetně využití statkových hnojiv, to vše je v souladu a s velkým respektem k okolní krajině. Rodinná filosofie, kterou se řídí hospodaření na statku, vychází z tradic převzatých od předcházejících generací a její podstata spočívá v tom, že zemědělství není vnímáno jen jako produkce potravin a ekonomický faktor, ale že zároveň nese i zodpovědnost za tvářnost krajiny.

Statek byl v roce 2015 jedním z dějišť oblíbených Selských slavností, které otevírají farmy členů ASZ ČR široké veřejnosti.

Kompletně vybydlený statek po dlouholetém působení místního družstva se daří postupně rekonstruovat.

Všude vládne čistota a pořádek, vnitřní dvůr, kde se podařilo zachovat dva vzrostlé stromy, není výjimkou.

Vkusné moderní provedení provozního a skladového objektu, který je umístěn nedaleko na okraji obce Blíževedly.

Rybník s mokřadem zvaný Dolní se skalním útvarem Bročky a vrchem Vlhošť v pozadí – typická krajina na rozhraní Českého Středoohoří a Máchova kraje.

Biokoridor osázený původními dřevinami se zastoupením ovocných vysokokmenů je jedním z krajinných prvků, které jsou na pozemcích v okolí Stranného běžně k vidění.

Složení biopásů na Statku Vodňanský je velmi pestré a kolemjdoucím nabízí v době květu nejen pěkný pohled, ale i možnost si odnést kytici do vázy.

Jedněmi z mála pěstitelů chmele na Českolipsku v Úštěcké chmelařské oblasti jsou právě Vodňanští. Vedle chmelnice je ponechán remízek s původní skladbou dřevin a podrostu.

Pestrost luk a pastvin je pro území obhospodařované statkem charakteristická.

EKO FARMA PETRA MARADY

ŠARDICE

SVAZ VLASTNÍKŮ PŮDY ČR

V intenzivně obhospodařované krajině, kde je půda výrazně ohrožená vodní a větrnou erozí, působí počínání Petra Marady až neuvěřitelně – zatravněné extenzivní sady, biopásy, meze, zatravněná orná půda se stromy, údolní mokřady, remízky a tůně, to je následováním hodné dílo.

Petr Marada je průkopníkem ekologického hospodaření přírodě blízkým způsobem na jižní Moravě.

V lánech monokultur se v okolí Šardic objevují ostrůvky biodiverzity.

Ekofarmu Petra Marady najdete v Šardicích na Moravském Slovácku v kraji zpěvu, vína a folklóru, nedaleko Kyjova v Jihomoravském kraji. Obec Šardice je rozprostřena podél břehů, při naší návštěvě zcela vyschlého, Šardického potoka. Šardice jsou významnou vinařskou obcí, kterou prochází Mutěnická vinařská stezka a sami se nazývají obcí, „která voní vínem a pěknou písničkou“. Petr Marada se svým bratrem hospodaří v oblasti, která je vinou intenzivního velkoplošného monokulturního zemědělství, silně ohrožená větrnou i vodní erozí.

Výměra obhospodařované půdy činí celkem 71 hektarů převážně orné půdy rozmístěné do čtyř katastrů. Z toho na 21 hektarech orné půdy jsou speciální jetelotravní směsi, krmné biopásy a biopásy na ochranu čejky chocholáté, na 26 hektarech extenzivní ovocné sady, na 18 hektarech travní porosty založené směsí do sadů a šest hektarů tvoří půda zalesněná melioračními a zpevňujícími dřevinami. Ekofarma dále obhospodařuje biokoridory založené na orné půdě (4,5 ha), ozeleněnou a zatravněnou údolnici (2,25 ha) a mokřadní ekosystémy (soustavy tůň o výměře cca 2,5 ha) včetně 6,32 ha zalesněných obtížně obhospodařovatelných zemědělských půd.

Hlavním cílem hospodaření na ekofarmě je realizace ekologického zemědělství zaměřeného na ochranu půdy a dalších složek životního prostředí. Do fádní zemědělsky intenzivně využívané krajiny vrací Maradovi pestrost a obnovují její ekologickou kostru. Jejich unikátní krajínotvorná činnost brání erozi a dramaticky zvyšuje biodiverzitu. Potkáte tu bažanty, zajíce, koroptve, polní ptactvo, vodní živočichy, motýly, hmyz a všechno to, co v okolní krajině stěží přežívá.

Způsobem hospodaření a také programovým intenzivním navracením organické hmoty do půdy zvyšují nejen její kvalitu, ale také schopnost zadržovat vodu v krajině. V oblasti hospodaření farmy je vodní režim spojen s negativními dopady klimatické změny a problémy sucha. Obrazně řečeno, vše tam volá ke změně v přístupu k půdě a ekofarma pana Marady je názorným vykročením k těmto životně důležitým změnám. Názorná praktická činnost je dále doplněna neméně významnou funkcí sídla farmy jako aktivního školicího střediska. Petr Marada se svým bratrem Miroslavem plní podmínky programu Pestrá krajina a jejich, v České republice zcela unikátní, počin si zaslouží zařazení do programu Pestrá krajina s oceněním zlatou medailí.

Zatravněné údolnice s pestrou skladbou rostlin včetně dřevin zabraňují rychlému odtoku vody z krajiny.

Různorodá skladba krmných biopásů včetně zatravněných úzkých pásů má obrovský účinek při zadržování vláhy, brání větrné erozi, zároveň je pastvou a krytem pro hmyz a útočištěm pro řadu volně žijících tvorů.

V různých časech sečené biopásky s řadou stromů účinně rozdělují velké půdní bloky a plní i produkční funkci – sklízí se zde píce a kvalitní ovoce.

Na pozemcích ekofarmy najdeme rozdělující remízky, stromořadí i solitérní stromy, které obohacují a ozdravují chudou fádní krajinu lánů.

Bratři Maradové vytvořili na ploše 2,5 hektaru mokřad se systémem tůní, které nejen že zadržují vodu, ale jsou rájem pro vodomilnou flóru a faunu.

Vodní zrcadlo rybníka s břehovými porosty a přilehlým lesem tvoří jednotu vzácného biotopu.

Do biopásů, které příznivě narušují „jednotu“ velkoplošného hospodaření místních agropodniků, je osévána pestrá skladba plodin včetně pohanky.

Mladé ovocné stromy extenzivního sadu v travním podsevu odolaly i letošního extrémnímu suchu.

FARMA RODINY KUNCOVY

SKLENÉ
ASZ ŽĎÁR NAD SÁZAVOU

Chloubou Kuncových je nově zřízená vodní tůň s pestrou vodní a břehovou faunou i flórou.

Ačkoliv hospodaření Jiří Kunc již předal svému synovi Jiřímu, stále se na činnostech farmy podílí společně se zbytkem rodiny.

V krajině tolik potřebný majestátní soliterní strom není na pozemcích Kuncových zdaleka osamocen.

Farma rodiny Kuncovy hospodaří v půvabné vesničce Sklené v nejvýše položené části Českomoravské vrchoviny v Chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy v nadmořské výšce 755 metrů. Zajímavostí je umístění obce, která se nachází na bývalé zemské hranici, její větší část je na Moravě a okraje katastru zasahují do Čech. Pan Jiří Kunc s rodinou hospodaří na 135 hektarech složených z luk, pastvin a orné půdy včetně mokřadu.

I přes umístění farmy a pozemků v horské oblasti, v samém srdci Žďárských vrchů s nadmořskou výškou mezi 600 až 780 metry, se daří na orné půdě dosahovat u pěstovaných obilovin špičkových výnosů. Jednoduchý osevnický postup skládající se z ozimé pšenice, jarního ječmene, ovesa a lupiny pozemky nedegraduje. Dostatek hnoje a jeho aplikace na pozemky vede ke zvýšení kvality pozemků a půda je nadále v dobré kondici.

Rodina se specializuje na volný pastevní chov základního stáda 30 kusů krav společně s plemenným býkem. V moderní stáji s hlubokou podestýlkou o kapacitě 70 kusů pak realizují intenzivní výkrm býků. Pro potřeby rodiny jsou na farmě chována další drobná zvířata. Na chodu hospodářství se podílí celá rodina, pan Kunc spolu s manželkou, rodiči a dětmi.

S jistou dávkou hrdosti nám Kuncovi představili také mokřad s vodními tůňmi, který vybudovali v roce 2014. Od této doby přírodní prvek o rozloze 0,28 hektaru ožil mnoha významnými lokálními druhy rostlin a živočichů. Záměr koncipovaný jako prvek revitalizace krajiny v rámci opatření ke zlepšení životního prostředí se zcela naplnil a je opravdu dobře začleněn do krajiny. Mokřad již jako přirozená součást krajiny žije svým životem s výskytem například skokana krátkonohého, skokana hnědého, rosničky zelené, čolka horského i obecného, šídla sítinového a páskovce proužkovaného včetně rostlin jako je jetel kaštanový, leknín bílý a řasa skleněnka křehká.

Zajímavý prvek, který i v době velkého sucha dobře plní úlohu zadržení vody v krajině, se stal cílem vycházek nejen místních, ale dostal se také do povědomí mnohým rekreatantům. Lokalita mokřadu s tůňmi je též využívána k výukovým programům pro žáky se zaměřením na pozorování živočichů. Kuncovi mají zájem o život v obci a napomáhají s jeho chodem, ze společné debaty byly patrné velké znalosti a zájem o historii obce. Manželka hospodáře, paní Kuncová, také vede kroniku obce Sklené.

Na orné půdě se pěstuje pestrá skladba plodin zejména pro zajištění krmiv pro masný skot.

Vzhledem k přírodním podmínkám farmy umístěné v horské oblasti se Kuncovi rozhodli pro specializaci na živočišnou výrobu.

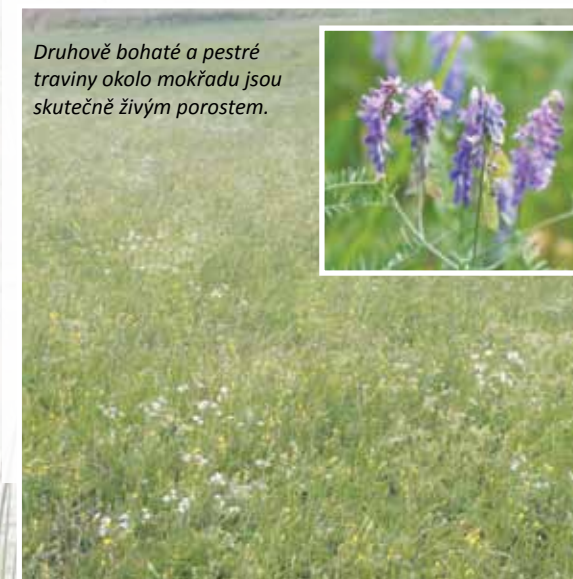
Vkusná novostavba obytného objektu farmy se sedlovou střechou dobře zapadá do okolní krajiny.

Nová tůň byla vhodně umístěna do údolí pod svažitými pozemky Kuncových.

Vodní plocha přímo sousedí s lesem a je častým cílem procházek místních obyvatel.

Druhově bohaté a pestré traviny okolo mokřadu jsou skutečně živým porostem.

Remízky a solitérní stromy vhodně přirozeně doplňují zemědělsky obhospodařovanou krajinu.

Uměle vytvořená vodní plocha se již plně zapojila do okolní krajiny a je nejen rezervoárem vody, ale také mnoha vzácných druhů rostlin a živočichů.

FARMA RODINY SOTONOVÝCH

TRSTĚNICE

ASZ SVITAVY, ÚSTÍ NAD ORLICÍ

Rodina Sotonových má v Trstěnici dlouholetou selskou historii, o níž se také velmi zajímá a dovede o ní poutavě vyprávět.

Pruhy stromořadí, solitérní stromy a remízky vysázené Sotonovými na vlastních pozemcích mimo jiné snižují větrnou erozi, která je v lokalitě farmy výrazným negativním činitelem.

Nové travní porosty se stromořadím zadržují vodu, brání větrné erozi a slouží jako kryt pro různé živočichy.

Poklidná farma rodiny Sotonových v údolí říčky Loučné s několikasetletou historií a zároveň moderní současností je pokračováním rodu Sotonů, který má v Trstěnicích dlouhou tradici a vždy se zabýval sedlačením. Násilná kolektivizace rodinu samozřejmě krutě postihla a byla vyhnána ze svého hospodářství. Po roce 1989 však otec a děd stávajícího farmáře začali na restituovaném statku opět úspěšně hospodařit.

V současnosti rodina Sotonových obhospodařuje 230 ha půdy. Z toho je asi 25 hektarů druhově bohatých pastvin a 50 hektarů luk. Na zbývajících orných půdách se pěstuje pestrá škála plodin, jako jsou obilniny, kukuřice na siláž, lupina, hrách, směsky s vikví, jetel, vojtěškotrávy, určených především pro zajištění krmiv pro mléčný skot a další druhy hospodářských zvířat. Sotonovi aktuálně chovají 200 kusů skotu, z toho 80 dojníc, dále pak 15 ovců s jehňaty, prasata, koně a drobná hospodářská zvířata, která přirozeně na statek patří. K hnojení pozemků samozřejmě používají vlastní statková hnojiva.

Hospodaření na farmě plně odpovídá principům programu Pestrá krajina. Z rozhovoru na statku bylo zřejmé, že se na hospodaření podílí celá rodina vycházející z tradice a zkušeností svých předků předávaných po generaci, která se zároveň snaží respektovat a využívat aktuální přírod-

ní podmínky zdejšího území. Díky způsobu hospodaření a výběru plodin netrpí jejich pozemky větrnou erozí, která je v tomto území velkým problémem, a lépe odolávají všudypřítomnému faktoru sucha.

Oproti sousedním lánům na svých pozemcích vytvořili Sotonovi pestrou strukturu krajinných prvků. Průměrná velikost půdních bloků je 5 - 7 ha a plodiny se střídají v bohaté mozaice. Podél pozemků rodina dosud vysázela okolo dvou kilometrů alejí většinou původních lesních i nelesních dřevin včetně ovocných stromů, do pastvin a luk vysazují skupiny stromů a keřů a na vlastních pozemcích také solitérní stromy. Nej hustěji je osázeno nejbližší okolí hospodářských budov. Původní statek je citlivě rekonstruován a nové obytné stavení nenarušuje jeho ráz. Zajímavostí je nově vybudovaná nádrž na zachytávání dešťové vody.

Do budoucna rodina plánuje rozšíření služeb agroturistiky včetně zájmového chovu koní. Cílevědomé zvyšování biodiverzity a utváření přívětivého krajinného rázu je pro danou lokalitu velkým přínosem. Při srovnání s okolní krajinou je zřejmé, kolik práce už mají Sotonovi za sebou, ale sami hospodáři říkají, že toho stále ještě neudělali dost a budou pokračovat s další výsadbou stromů a keřů. Velkou výzvou je záměr rozšířit lesní hospodářství a hlavně dostat do krajiny i obce vodu, která tu citelně chybí.

Patnáct bahnic s jehňaty zpestřuje vedle skotu, koní a prasat chov zvířat na farmě.

Hlavním zaměřením farmy je chov částečně paseného mléčného skotu v počtu zhruba dvou set kusů.

Obytné a hospodářské budovy dvora jsou opraveny s citem a úctou k předkům.

Vnímání historické sounáležitosti a úcta ke kořenům je patrná i v přístupu k rekonstrukcím původních hospodářských objektů.

Moderní dřevěná stáj poskytuje zdravé a čisté prostředí pro ustájení dojníc.

K šetrnému hospodaření s vodou na farmě přispívá podzemní nádrž na vodu, která je rovněž osázená ovocnými stromky.

Zahrádka slouží pro domácí potřebu v rámci široké rodiny.

Další pro farmu tolik typické stromořadí podél cest a pozemků s druhově pestrým zastoupením dřevin, zde včetně domácích jehličnanů.

Již bohatě vzrostlé stromy osikové aleje, která odděluje cestu od výběhu pro skot.

Sotonovi myslí na vše – stromy jsou opatřeny zábranami proti poškození nejen zvíří, ale také stroji.

FARMA U LESA

SUDOMĚŘICE U BECHYNĚ

ASZ TÁBOR

Hospodář Jiří Šonka zajímavě vypráví o historii a začátcích farmy, současném stavu, ale i plánech do budoucna.

Nově vzniklá vodní plocha na farmě U lesa je domovem pro různé vodní živočichy, ptactvo a hmyz. Na rybníček zajímavě navazuje lesík vytvářející kryt pro drobná hospodářská zvířata.

Celoživotním vzorem Jiřího Šonky je prototyp sedláka - Jan Cimbur, jehož dřevěná socha zdobí prostranství farmy.

Nová rodinná farma postavená na zelené louce v blízkosti původního statku je charakterizovaná rovinatými loukami a pastvinami ohraničenými lesní stěnou v jihočeské obci Sudoměřice u Bechyně. Rodina Šonkových, které farma patří, hospodaří velice moderním produktivním a řádným způsobem, nebylo proto určité náhodou, že v nedávné době získala také titul Farma roku.

Hlavním zaměřením hospodářství je výkrm brojlerů, prodej nosných kuřic a krůt, chov masného skotu plemene aberdeen angus a chov koní včetně ustájení. Pro potěšení majitelů i hostů našlo na farmě domov i několik menších zvířat, jako například pár chovných lam s mláďetem, psi, papoušci, kozlíci, beránci, okrasné slepice nebo kachny. Rozsah obhospodařované půdy představuje 80 hektarů pastvin a 20 hektarů luk. Rodinná farma navazuje na tradice předků a snaží se uplatňovat přírodu blízké formy hospodaření. Komise při prohlídce musela konstatovat, že na farmě panuje

vzorný pořádek a že hospodaření je přínosem i pro životní prostředí a hospodářství do programu Pestrá krajina patří.

Jednoznačným přínosem Farmy U lesa pro přírodu jsou rozsáhlé výměry trvalých travních porostů vzniklých na bývalých lánech orné půdy, a to jak pastviny pro koně a skot, tak sečené louky. Na farmě je pro rodinu Šonkových z pohledu pravidel programu Pestrá krajina ještě mnoho dalších možností se realizovat. V zatravněných plochách zatím chybí větší zastoupení nelesní zeleně, která by mohla být po loukách rozšířená jako solitérní stromy, aleje nebo remízky. Vzhledem k využívání prostoru pro rozsáhlou agroturistiku by aleje a solitérní stromy výrazně zlepšily vnímání této krajiny přicházejícími návštěvníky a celkově by vylepšily stav biodiverzity na farmě. Komise ale ocenila zdařilou opravu původního rodinného statku a přítomnost nové malé vodní plochy v areálu farmy, stejně jako vzdělávací a osvětové aktivity pro veřejnost.

Farma u lesa je skutečně trefný název pro rodinné hospodářství Šonkových, neboť na pastviny z tří stran přímo navazuje rozsáhlý komplex lesa.

Za takto vyzdobeným štítem haly s truhlíky plnými květin by málokdo očekával velkokapacitní výkrmnu brojlerů.

Rodinný statek Šonkovi zrekonstruovali v původním duchu a i zde je patrný vzorný pořádek, čistota a soulad.

Na okraji remízku s hmyzím domečkem vyrostla nová roubená budova, nové administrativní a sociální zázemí farmy.

Chov lam pro potěšení hospodářů, ale i návštěvníků, doplňuje pestrost zastoupených zvířat na farmě, kde kromě hovězího skotu, drůbeže a koní potkáte mnoho dalších drobných zvířat.

Vlastní chov koní, ustájení, výcvik koní a jezdecká škola včetně ubytování rodin s dětmi v penzionu na původním statku jsou dalšími činnostmi farmy.

Zázemí pro majitele koní a návštěvníky jezdeckých akcí poskytuje restaurace s výhledem do jezdecké haly.

Zhruba 80 hektarů pastvin slouží mimo jiné pro potřeby chovu masného skotu plemene aberdeen angus.

FARMA JIŘÍHO MIŠÁKA

TROUBKY
ASZ PŘEROV

Otec majitele farmy Stanislav Mišák sice již hospodaření předal, ale o to více má čas se zabývat právě krajino-
tvorbou a alternativními plodinami.

Na pozemcích farmy Mišákových se postupně rozšiřují větrolamy a živé ploty vysázené z japonského topolu.

Dřevinami osázené vodní kanály a vodoteče jsou
výsledkem dlouholeté práce právě Stanislava Mišáka.

Hospodář Stanislav Mišák, otec majitele farmy, má sen - upravit dnes monotónní rovinatou krajinu v okolí obce Troubky na Přerovsku cílenou výsadbou dřevin do podoby, kterou sám nazval „hanácké Toskánsko“. Rodinná usedlost je situována v obci Troubky na soutoku řeky Moravy a Bečvy s blízkým Troubeckým jezerem. Celým územím protéká technická zajímavost - Malá Bečva, 18 kilometrů dlouhý umělý kanál se spádem devět metrů vedoucí z řeky Bečvy do říčky Moštěnky, který slouží jako mlýnský náhon a k zavlažování.

Obec Troubky u Přerova se již vzpamatovala z ničivých povodní v roce 2002, ale bohužel stále ještě ne ze socialistického modelu zemědělství. Obří obilné lány se v této naprosto rovné krajině táhnou, kam až oko dohlédne. Naštěstí jsou občas přerušeny řekami, potoky, kanály a několika jezery a někde za nimi je vidět pár zbytků lesa.

Stanislav Mišák, který dnes spolu se svým synem hospodaří na 50 hektarech, se snaží tuto intenzivní zemědělskou krajinu změnit. Už v minulosti se pokoušel zdejší lány zpestřit výsadbou stromů a keřů. Bohužel z velké části byla tato zeleň opět vykácena a vytrhána novými vlastníky a hospodáři, aby nestínila a neprekážela strojům. V současnosti už Mišákovi provádějí výsadbu dřevin zejména na vlastních pozemcích.

V posledních letech se nadchnuli pro topol japonský, moderní rychle rostoucí dřevinu. Není to, pravda, úplně původní druh, jde o křížence našeho topolu černého s asijským topolem, ale na druhou stranu poskytuje velice rychlou produkci biomasy. Pokud se vysadí do pásů a menších bloků, dokáže za několik málo let vytvořit zelené remízky oddělující jednotlivé obrovské bloky orné půdy, což je pro zdejší krajinu tolik potřebné. Sám Stanislav Mišák říká, že po pěti letech je z toho „hanácké vinohrad“, neboť ořezané matečnice na jaře připomínají vinici.

Od roku 2013 pečuje pan Mišák také o dva kilometry zavlažovacích kanálů, kde nezůstává jen u výsadby někdy vy-
chvalovaného a někdy zatracovaného topolu, ale zpestřuje ji dalšími dřevinami, oskeruší, rakytníkem, černým jeřábem, dřínem, hlohem i kalinou. Stejnou metodou realizuje výsadbu podél cest. Navíc se snaží do pásů rychle rostoucích dřevin vysazovat ušlechtilější původní dřeviny, které by se časem mohly proměnit v aleje. Plánuje také založení školky pro okrasné dřeviny, aby i ostatní měli co sázet. Přejeme proto panu Stanislavu Mišákovi splnění snu o „hanáckém Toskánsku“.

Japonský topol není jedinou dřevinou, kterou Mišákovi na svých pozemcích sází, postupně dochází i na ušlechtilější a původní druhy, jako je například jeřáb oskeruše nebo kdouloň.

Mišákovi rozšířili klasickou polní rostlinnou výrobu o pěstování japonských topolů, které sice nejsou původní dřevinou, ale skýtají značné výhody – kromě poměrně rychlé produkce dřeva je to také možnost je dobře využít pro sázení větrolamů, které jsou na rovinaté Hané velmi potřebné.

Topolové matečnice opravdu působí tak trochu jako „hanácké vinohrad“, jak rád říká Stanislav Mišák.

Farma nabízí zájemcům zejména z řad zemědělců také prodej jarních i podzimních sazenic a řízků japonských topolů.

Krajina kolem Troubek se poměrně rychle vzpamatovala z ničivých povodní, daleko složitější pro ni je vzpamatovat se z průmyslového hospodaření...

Na okraji pole osázeli Mišákovi také menší plochu jehličnany, které poslouží jako vánoční stromky.

Větrolamy a živé ploty alespoň částečně narušují lány orné půdy, které se táhnou často až za horizont.

ZÁVĚREČNÉ SLOVO

V letošním roce v zimních měsících vznikl v Asociaci soukromého zemědělství ČR na popud tajemníka Asociace soukromého zemědělství ČR Jaroslava Šebka program Pestrá krajina. Ten byl následně už od svého vzniku provázen velkými očekáváními, silnou energií a neutuchávající aktivitou všech zúčastněných. Cíle programu jsou ambiciózní, a proto byly ke spolupráci osloveny respektované autority z akademické sféry.

Sestavili jsme hodnotitelskou komisi, která na jaře připravila kritéria hodnocení jednotlivých statků. V červnu se do projektu Pestrá krajina začali přihlašovat hospodáři z celé republiky a v průběhu léta hodnotitelská komise objela všechny přihlášené farmy a musím konstatovat, že jsme byli velice mile překvapeni vysokou úrovní hodnocených.

V hodnotitelské komisi se společně se členy Asociace sešli špičkoví odborníci v oborech přírodních věd, strávili spolu hodně času a pracovní atmosféra byla velmi příjemná. Vznikla hodně fajn parta s velkým zájmem o věc. Přihlášení sedláci s jejich rodinami nám ukázali svá hospodářství, zcela se nám otevřeli a na všech bylo znát, jak jsou hrdí na místa, kde žijí a pracují, na své domovy.

Projekt Pestrá krajina má ukázat široké veřejnosti sedláky hospodařící pro obživu svých rodin a zároveň svým hospodařením neprvoplánově vytvářející zdravé životní prostředí – pestrou krajinu. Pestrá krajina dokáže produkovat vše, co k životu potřebujeme a vedle toho provádět trvale udržitelně veškeré služby důleži-

té pro celou společnost. V dnešní nelehké době také pro náš život tu službu nejdůležitější a tou je zadržování vody v krajině.

Letos jsme nastavili pravidla, objevili první příklady dobré praxe hodné následování a laťka je letošním pilotním ročníkem nastavena velmi vysoko. Ukazuje se, jak důležitým základem venkova je rodinné hospodaření, lidé spojení plně svým životem, svojí prací se svým domovem. Pestrá krajina ukazuje cestu jak z neutěšeného, vydrancovaného prostoru vytvořit opět žijící, poetický, český venkov.

Pestrý venkov, pestrá společnost, pestrá krajina.

Je mi potěšením a zároveň velkou ctí být součástí programu Pestrá krajina a věřím, že je v něm obrovská síla a potenciál měnit věci k lepšímu.

*Daniel Pítek,
předseda komise programu Pestrá krajina*

